

— Man er endelig med Hensyn til Offeret allerede ved selve Lovforslaget, som det oprindelig var, kommen langt udover, hvad man i den første Tid, da Sagen forhandlede i Thingene, navnlig i Folkethinget, tænkte sig som muligt. Net dengang forestillede man sig det saaledes, at det virkelig vilde være i høj Grad ønskeligt at faae Tvangen til at offre afskaffet, og man gik ud fra, at der i ethvert Fald maatte gives et Vederslag for den betydelige Formindskelse i Præsteembedernes Indtægter, der derved vilde komme frem, og som man i sin Tid anslog til mellem 2 og 300,000 Rd. Nu gaar Lovforslaget ud paa fuldstændig at hæve al Tvang uden nogen som helst Erstatning. — Jeg tror virkelig saaledes, at man ved at overbringe den Sag skal sige, at det er sjældent, at et Lovforslag i en saa fuldstændig Grad har opfyldt de Duffer og Forhaabninger, man har sat til en saadan Reform, som jo nu er bragt saa vidt, at denne Sag tør ventes ved nogen Smødekommien fra det andet Things Side at vilde blive fuldstændig afluttet. — Naar man herimod har indvendt dette, at der dog ikke derigjennem vil opnaas, at Præsterne komme paa fast Løn, da maa jeg bestemt modsige, at det fra tidligere Tid har staaet som Noget, man satte Pris paa, og det skulde undre mig, om Præsterne selv satte synderlig Pris derpaa; men at selve Befolkningen i Landet skulde sætte Pris paa at betale Tienden paa Amtsstuen istedetfor til selve Præsterne, det anser jeg rigtig nok for at være i højeste Grad uantageligt. Jeg kan tænke mig Muligheden af, at noget Saadant kan være blevet sagt, men jeg er overbevist om, at, naar det kom til Stykket, da vilde Befolkningen selv tale derimod; det vil ganske vist blive en betydelig større Byrde og i mange Henseender ubødigere end at staa ligesoverfor Præsten. Men jeg kan ganske vist forstaa dette, naar man mener, at det staaer i Forbindelse med at blive aldeles fri for Tienden eller med at komme til at betale Tienden paa en anden Maade; ja saa er det rimeligt, at der opstaaer Duffe om at faae denne Forandring foretagen; men det har man hidtil ikke sagt var Meningen, og jeg har bemærket i det andet Thing, at, forsaavidt

det blot var om at gjøre paa en naturlig og reiskerdig Maade at faae Tienden kapitaliseret og omdannet til en fast Pengeafgift, saa er jeg fuldt overbevist om, at der er fuldt saamegen Grund til at vente, at det vil blive udført, naar Tilstanden bevares som den er, som naar Tienden gaar over til Statskassen, og forsaavidt der d rimod skulde blive Spørgsmaal om at afløse Tienden paa en ureiskerdig og ubillig Maade, antager jeg, man vil modsætte sig det ligemeget, hvad enten den staaer paa den ene eller paa den anden Maade. — Forsaavidt man har sat denne Forandring af Tienden i Forbindelse med den Ordning, hvorved alle disse Indtægter skulde gaa over i Statskassen, saa vilde den jo ikke være nogen absolut Følge heraf, men forsaavidt man dog fortrinsvis har sat den i Forbindelse dermed, skal jeg deraf tage Anledning til at gjøre en Slutningsbemærkning om Statskassens Efteling i denne Sag. Det er ganske sikkert, at, naar man forestiller sig Forholdet saaledes, at man lader alle de nuværende kirkelige eller geistlige Indtægter gaa over til Statskassen og sætter Geistligheden paa fast Løn, og indskrænker denne saaledes, som man nu finder at kunne indskrænke den, saa vil man kunne komme til det Resultat, at der bliver et meget betydeligt Overskud, som man kan sige er Binding for Statskassen; det skal jeg ikke benægte; men hvad jeg benægter er, at man nogensinde fra Begyndelsen af, da dette Spørgsmaal kom i Bevægelse, har ladet det være Formaalet, eller at Meningen dengang har været den at tilveiebringe en Forandring, hvorved man skulde stæffe Statskassen en betydelig Indtægt. Det maa jeg meget bestemt udtale; det er saa langt fra Tilfældet, at man tværtimod under Forhandlingerne om en Forandring af Lønningsmaaden gik ud fra, at den sandsynlige Følge deraf vilde blive en større Udgift for Statskassen, idet denne vilde komme til at yde et betydeligt Tilskud til forskjellige kirkelige Diemed, som havde Knav paa Gyldestgørelse. Selv dengang der var Tale om, at Tvangsofferet skulde bortfalde, imod at der istedet derfor skulde svares et Beløb, som vel ikke bestemt kan angives, men som man vist kan anslaa til flere hundrede Tusind Rigsdaller, var det vist ingenlunde Tanken og Me-